

QUÆSTIO MEDICA.

*Cardinalitiis disputationibus manè discutienda in Scholis
Medicorum, die Jovis vigesimâ-sexâ Martii 1711.*

M. FRANCISCO PICOTE' DE BELESTRE,
Doctore Medico, Præside.

An ιχθυοφαγία salubrior σαρκοφαγία?

I.

INTEGRA & perfecta sanitas ex his duobus maximè constat, si corporis liquores liberè fluant, si tubuli facilè flexiles tractabilesque ad extremum permaneant. Ista fovet & tuctur sanguis, qui summâ pernecitate præter lapsus innumerabiles corporis sinus & anfractus, ad cor demum sexties unâquâque horâ novus Meander revolvitur. Nec interim, dum it reditque viam toties, cessat iners & inutilis; sed omnium ille partium altor, functionumque unicus inceptor, perfector & conservator suo indefessus incumbit operi. Verùm duplex est ratio circuitus sanguinis, quarum in altera, generalis est per universam corporis fabricam circuitus; in altera, singularis & proprius in unaquaque parte. Utraque est opus & finis æquilibrii, ex cujus legibus fluida solidaque moventur. Illa quidem minus agunt quàm aguntur. Alternis quippe solidorum pressionibus obsequendo, duci se patiuntur per *Elasticos* tubulos in tenuissimas *divisuras* gracilescentes. Hi omnes

A.

à corde orti ad cor reflectuntur. Fluidorum indoli respondet qui micat in solidis *Elater*. Hic nusquam non est. Quæ pars enim, amabo, *Elateri* non debet, sit verbo venia, suam *contractibilitatem*? Prima partium stamina fibræ, membranas contexuere; membranæ arterias, venas, nervos, & glandulas. Quid multa, tota corporis compages vas unicum, variè contortum & expansum exhibet, quod equidem modò illic latioris, modò istic strictioris *diametri* quoquoersus spargitur, servatâ interim ubique, quâ pollet, *Elasticâ* virtute. His & similibus tubulorum inextricabilibus gyris, his assiduè repetitis solidorum percussionibus, his denique multivagis liquidorum erroribus vivit & valet omne animantium genus. Ut semel amoto solidorum regimine seu impulsu languent fluidorum vires, sic & deficiente contranitente liquore, solidorum robur concidit: unde fit ut ex solidis adversus sanguinem nitentibus, & ex sanguine vicissim adversum solida renitente stet omne partium *æquilibrium*, primarium totius œconomiae animalis firmamentum,

I I.

SANGUINI tenuissimo liquori, per quolibet angustias meabili innatant diversæ gravitatis & molis particulae, inter quas fibrosæ multæ, quas fluidos *Flateres* non malè dixeris, arteriarum quippe pressionem sustinent, & ad earum contactus resiliunt. Qui rubet in venis sanguis, *nimum ne crede colori*, non unus, non simplex est, sed varius, commutabilis & multiplex: sub diversa fluidorum specie illudit; Proteique instar, suæ non immemor originis, sese in plurima rerum miracula transformat, modò fit utraque bilis, modò urina, modò semen, modò *in aquas tenues dilapsus abit*. In secunda valetudine alia sunt sanguinis cæterorumque fluidorum crasis, motus, & ingenium, alia in adversa. Sanguis ille pestifer audit, qui salibus acidis acribusque turget, qui hostilibus novisq; concitatus fermentis effervesceat. Quo major celeriorque fuerit intestinus sanguinis motus, eò minor & tardior circularis motus, unde graviore orientur morbi. Latam vale-

275.

3.

tudinem facit sanguis tenuis, fluidus, quoquoersus penetrabilis, effervescentiæ denique, aut intestini motus experts. Hæc enim mollibus simulque flexilibus moleculis præditus, & induguntaxat sui circularis motus æquabiliter perenniterque circumfluentis, congeneribusque sibi alimentis instaurari confociarique amat: ut enim in Græcorum proverbio est, *ὅμοιον ὁμοίῳ φέλον*. Quibus rebus sit ut inter edulia ea maximè quærenda sint, quæ absque tumultu & effervescencia in ipsius sanguinis substantiam faciliùs immutantur. Eorum qualitates non à principiorum ex quibus constant evolutione, sed à partium integrantium mixtione pendent. His autem pernoscendis ciborum qualitatibus nequicquam insudaverit lignicrema Chîmistarum industria: dum enim hæc exardescit maximè, & fusque deque omnia igne evertit, rerum formæ in nova mutantur corpora, & genuinæ partium moleculæ in spurias factitiasque vertuntur. Fumifica oppido officina Chimica, quas inquirat salutare epulas, non explicat, sed atrâ magis involvit caligine, non mundat, sed inficit. Quid quærîs? hæc igitur 1ª lex, seu conditio in victu sanciat, ut illi cibi habeantur optimi, qui mollibus, balsamicis, temperatisque constant partibus, quique sese atteri, comminui, conquassarique ultrò patiantur.

I I I.

AT quam maximè pertinere ad rem videtur ciborum concoctio, de qua vetus & nova est dissensio. Alii enim duce Erasistrato atteri cibum in ventre contendunt. Alii Plinîonico Praxagoræ Discipulo putrescere. Alii credunt Hippocrati per calorem concoqui. Asclepiadis verò æmuli nihil concoqui proponunt, sed crudam materiam, sicut assumpta est, in omne corpus diduci. Quid? an-ne omnia ista vana & supervacua putandum est? ita quidem, cum inter eos hæc parùm consent, fermentationi igitur, salibusque, ac liquoribus acidisque tribuetur alimentorum concoctio? minimè verò: His quippe figmentis nulla inesse potest proprietas, dum aut nulla sunt, aut ita latent, ut nusquam unquam sint proditura, nisi cum summo valetudinis dispendio. Placeat his ergo hoc com-

mentum, quibus nova & ancipitia præcolere avida & plerumque fallax ambitio est: verum animus ne perpetuo errore vagabitur, nec habebit unquam quod vero proximum sequatur? bona verba. Ratum sit, quod maximè probabile videtur, per solida cibum in ventre atteri, ibidemque solvi per liquida. Mea sic est ratio. Quæ attritionis operâ sit extra viscera ciborum concoctio, hanc itidem fieri intra viscera necesse est. Natura enim una, & ubique sui similis simplicem semper compendiarumque insistit viam, nec illa abnormis, nec exlex, ubi semel incepit, naviter pertendit. Qui primùm naturâ duce gingivarum, dentiumque morsibus in ore franguntur, & conteruntur cibi; protinùs in ventriculum quasi in novum pistinũ præcipientes dati, illic magis ac magis commoluntur, adjuncticibus ventriculi fibris diversimodè contextis. At ne quid perfectæ attritioni deesset, lymphæ Gastricæ, uberior pars sanguinis, in ventriculum undique confluit, illicque solidis quasi succenturiata, si qua res est cibi durioris, paulatim hanc pervadit, emollit, ac in liquidam sorbitionem resolvit. Quin etiam, quæ est singularis ejus potestas, nobiles ciborum tincturas benignè elicit, simulque insuperabiles triturâ sales placidè domat. Quantum ergo hujusce solutionis sive concoctionis semper lenitas præstat turbulento Chymisticæ fermentationis motui? Procul hinc exulet, vapuletque hæc nupera fermentationis superstitio, cui tot ignibus, tot ritibus temerè nimis hætenùs litatum est. Solâ igitur attritione & solutione ex nutritiis alimentorum partibus exprimitur Chylus, liquorum omnium parens. Hi omnes paternæ indolis participes cum sanguine mixti è corde saliant unâ per tubulos deferendi: horum assiduo motu, ac continuâ pressione iterùm atque iterùm comminuuntur & distrahuntur; proque vario ac dissimili vasorum diametro variè effinguntur, & suis quique locis accommodati impinguntur; donec multiplicis secretionis subsidio, ad extremam cutim propulsi, confertim foras effluant per invisibilia foramina, futuri copiosæ transpirationis invisibilis materies,

VITÆ valetudinisque avidus multis obligare se legibus debet. Hunc oportet, simplex, & æquale habere vitæ genus, nullumque cibi genus fugere, cui aut ars aut natura pares sanguini dotes inseverit. Sani hominis sanguis nullo inficitur sapore, tenuis, mollis, aquosus, & plus quam mediâ sui parte fluidus, venis seu proprio alveo continetur. Huic reficiendo conveniunt alimenta quæ aut dulcia sunt aut insipida, quæque in lympham dulcem, mollem, & gelatinosam facile attenuantur & convertuntur. Quis ista omnia negaverit Piscibus esse propria? Hi enim utpotè ex tenerissimo genere, aut ex mediâ materiâ facillimè abeunt in lympham tenuem, dulcem & gelatinosam. Hæc alibilis Piscium lymphæ non minus ægris convalescentibusve, quam sanis convenit; conciliat enim & fovet fluidorum molliem, solidorum potentiam regit, eorum flexibilitatem tuendo; non auspicatos salium volatiliū impetus confundit, sulphurum æstus temperat, cæteras denique humorum labes repellit. Præclara hæc quidem, inquires, & magnifica, sed *ἄδωξα*. Quævis enim, quæ qualisque virtus inesse potest sanguini conflato ex fatuis insulsisve Piscibus, qui & in aquis, frigidissimo elemento, progeneri, in aquis vitam degunt, & qui quanti quanti sint in aquas, quibus maximè victitant, resolvuntur. Nescis, optimè, nescis & hæc nostra *ἄδωξα* Socratica esse, longèque verissima videri, & aliam esse eruditam aliam popularem orationem: quod si etiam illud addimus, quod rectè addi potest, omnium animalium fecundissimos vivacissimosque esse Pisces, eosque rarò morbis obnoxios, pesti nunquam. Quid, amabo, aquâ fortius, quid præstabilius? Gramine & aquâ, *Equus, pecudes armenta que fortia vivunt*. Prima nascentis mundi origine vim maximam aquis indidit *Spiritus Domini qui ferebatur super aquas*. A Philosophis etiam istud sumam; ex aqua constare omnia dixit Thales, aquam rerum omnium esse initium, Deumque ex aqua cuncta finxisse. Ut mittam alia, numquid certa res est, vel gravissimo cuique sustinendo oneri, parem

esse funiculum aquâ madidum ; usque adeò magna vis est illius infirmi quod putas elementi ? Ea est scilicet fibrarum motricium textura , ut hæ vel minimo auræ afflatu , quasi tumidæ extemplò stupendi fiant roboris. Quæ sulphure & sale volatili abundant alimenta , iis cedant quæ in lympham tenuem dulcemque resoluta ad irrigandum , humectandum , molliendumque apta nata sunt. Quippe ea est solidorum natura ut plus roboris , & *elateris* concipiant ex blandioribus tenuioribusque succis quam ex volatilibus , & ut ita dicam , ex actuosioribus. Piscium alii aliis meliores , omnium optimi marini , quos sequuntur fluviatiles , post hos lacustres. Unâ quæque in specie eligendi statura & ætate mediocres. Glutinosi pinguioribusque præstant molles & friabiles. Ex aqua elixati salubriores sunt iisdem butyro , sale , pipere , similique aromatatum genere conditis. Si salsamenta quædam excipias nulli insalubres , ni pravâ condimentorum mixturâ corrumpantur.]

V.

QUAM ærumnosum miserumque est vivere & non valere ! Carnivoram animam non amat bona valetudo. Carnes quippe valentissimi generis , densæ firmæque substantiæ attritioni ægrè parent ; multum habent & sulphuris & salis volatilis , à quibus tum exorta in sanguine effervescentia promovetur , tum incendii febrilis apparatus magis ac magis explicatur & extenditur. His pariter acrioribus carniū particulis punguntur & vellicantur fibræ , nativæque earum *oscillationes* simul in *spasmodicas* miserè vertuntur. Hinc pereunte succorum benignitate sua fibris tollitur mollities , ruit totum corporeæ fabricæ *æquilibrium* , unâque in sanguine peregrinus ignis ascenditur , futurus fons & origo mille morborum : Ex carniū esu corpus cruditatibus , putridisque impletur humoribus. Namque ferè sequitur , ut quo valentior quæque materia est eo minus faciliè concoquatur. Hinc ventris profluvia , vertigines , Podagræ , & quid non malorum. Homo qui suæ spontis est carnibus rarè , Piscibus frequenter vescatur. Hi non insuaviter nutriunt , & quod sæpiùs dicendum est ,

facilius concoquuntur, parum succi excrementitii, plurimum boni continent, quo augetur in Pisculentis hominibus vigor, in partibus robor, in vultu color verus, in corpore nitor, & solida habitudo. Hæc bonæ valetudinis commoda experietur quisquis, juxta frugalitatis & temperantiæ leges, Piscibus vesci consuescet. Quid restat, nisi ut deinceps ex his similibusque Argumentis concludatur.

Ergo ἰχθυοφασία salubrior Σαρκοφασία.

Proponebat Parisiis JOANNES HENRICUS
IMBERT Parisinus, Baccalaureus
Medicus. A. R. S. H. 1711.